

f. Eks. for 8 Aar. Jeg finder nemlig, at naar et Parti ved et Valg har faaet Flertal — uanset hvilket Parti det er —, bør dette Parti have Ret til at vælge Formanden, og der bør ikke som Formand for et Byraad sidde en Mand, der hører til et andet Parti end det, som har Flertallet.

De Ændringer, som Landstinget har foretaget i Lovforslaget, er kun faa. Der er indsat en Bestemmelse om, at Gentofte Kommune ogsaa falder ind under Loven. Egentlig vilde jeg have fundet det heldigst, om denne Kommune ikke var taget med her, idet det da kan siges, at der er mange andre Landkommuner, der er lige saa store som mange Købstæder, og som derfor ogsaa kunde have Krav paa at komme ind under Loven. Jeg finder derfor, at Gentofte Kommune burde være stillet paa samme Maade som andre Landkommuner. Men nu er den nævnte Bestemmelse sat ind i Lovforslaget, og jeg skal ikke foreslaa, at der sker nogen Forandring, idet jeg vil anbefale Lovforslaget til hurtig Fremme og uforandret Vedtagelse her i Tinget. Købstæderne har i 50 Aar været umyndige med Hensyn til Valget af Formand. Det vilde derfor være ønskeligt, om man nu, i Løbet af næste Maaned, kunde foretage Valg af Formand rundt om i Landets Kommuner.

Jeg skal altsaa paa det bedste anbefale det foreliggende Lovforslag til hurtig Fremme.

Kristiansen: Der er ikke Grund til mange Bemærkninger i Anledning af den foreliggende Sag. Den er i den Grad moden til Løsning, at der nu overhovedet ikke rejser sig Modstand mod det Forslag, som her er fremme, og da denne Sag nu i sidste Omgang kom til Rigsdagen, var der endogsaa paa Forhaand i de interesserede Kredse, i Købstadforeningens Bestyrelse, fuld Enighed ikke alene om Lovforslagets Hovedprincipper, men ogsaa om hvert enkelt Detail-Spørgsmaal.

Man kan sige, at dette Krav om fuldt kommunalt Selvstyre ogsaa for Købstadkommunerne har været noget længe om at trænge igennem. Denne Sags Skæbne er et af de mange Vidnesbyrd om, i hvilken Grad Lovgivningsmagten ofte kommer bagefter. Lovgivningsmagten er ikke skabende, ikke nydannende, den gaar ikke foran. Fremskridtene gror ude i Befolkningen, det er der, de nye Tanker fødes, vinder Form og baner sig Vej frem, og først

naar de har vundet almindelig Anerkendelse hos det brede Lag af Befolkningen og har erobret Flertallet, kommer Lovgivningsmagten og lovfæster, hvad der ofte længe har været alment Eje og har skabt sig en Praksis. En her i Landet ikke ukendt Politiker, et skattet Medlem af dette Ting, brugte i sin Tid i en Festtale for de islandske Altingsmænd, der var paa Besøg her i Landet, den Vending, at Rigsdagen kom altid bagefter. Det vakte naturligvis nogen Munterhed, men der ligger i Virkeligheden en dyb Sandhed deri. Kravet om valgte Byraadsformænd har sit historiske Udgangspunkt i Loven af 26. Maj 1868 om Købstadkommunernes Styrelse, ja, man har villet føre Kravet tilbage til selve Grundloven, og det er maa-ske ogsaa rigtigt. Men fast Form har det først faaet ved den nævnte Lov. Kravet rejstes allerede under Forhandlingerne den Gang, og Loven indeholder, kan man vel sige, et Slags Løfte om, at en saadan Ordning senere skulde blive gennemført. Gang paa Gang har der været stillet Forslag om denne Sag; fra 1882 til nu har der vistnok 15—16 Gange, først flere Gange paa privat og senere paa Regeringens Initiativ, været forelagt Forslag herom, og det er, som den foregaaende Taler udtalte, særlig fra konservativ Side, Sagen tidligere har mødt Modstand. Denne Modstand er nu brudt. De Konservative angav tidligere som Grund for deres Modstand, at de ansaa det for rigtigst at vente, indtil der havde fundet en almindelig Omordning af Rets- og Administrationsforholdene Sted. Jeg skal naturligvis ikke polemisere mod Standpunkter, som er opgivne; ellers kunde man vel sige, at den nye Retsordning, som træder i Kraft til Oktober, naturligvis har fremskyndet Sagen eller banet Vej for dens Gennemførelse, men at den egentlige Grund til, at man nu har opgivet den tidligere Modstand, nok er den, at Udviklingen ude omkring i Landet har sprængt de gamle Rammer og kræver en ny Ordning. Ifølge Bemærkningerne til Lovforslaget, som det er fremsat i Landstinget, har 35 Købstæder valgt Formænd, og flere Købstæder har siden Forslagets Fremsettelse foretaget Indstilling om Formand til Ministeriet, saaledes f. Eks. Hjørring, Frederikshavn og vistnok flere.

Denne Sags Udvikling i Landet viser, hvorledes en frisindet og forstaaende Administration kan bøde paa Lovgivningsmagtens Forsømmelser. Det, vi her er i Færd med at lovfæste, har allerede i flere Aar været Sæd og Skik i en Række Kom-